

Olsztyn, 10 października 2016 r.

PS-VI.431.1.8.2016.KB

*Pani Beata Kuprewicz
Dyrektor
Domu Św. Faustyny „Nie lękajcie się”
Caritas Diecezji Elckiej
w Goldapi*

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-VI.0030.778.2016 z dnia 2 września 2016 roku /**akta kontroli str. 1/** zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka - główny specjalista,
2. Marzena Przybylska – główny specjalista,
3. Izabela Chowańska - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,

przeprowadził kontrolę doraźną w trybie uproszczonym w Domu Św. Faustyny „Nie lękajcie się” Caritas Diecezji Elckiej w Goldapi. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 5 września 2016r. i zakończono w dniu 8 września 2016 r. W dniach 5-7 września w rozmowach z dziećmi przeprowadzanych podczas kontroli uczestniczył niezależny psycholog na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego w dniu 31 sierpnia 2016 roku /**akta kontroli str. 2/** Opinia psychologa sporządzona na podstawie obserwacji, rozmów grupowych i indywidualnych z wychowankami oraz indywidualnych rozmów z wychowawcami stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia. Przedmiotem kontroli była ocena stopnia przestrzegania praw dziecka, z uwzględnieniem sygnałów zawartych w piśmie Rzecznika Praw Dziecka, w świetle przepisów:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2016 poz. 575), zwanej dalej ustawą,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720), zwanego dalej rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. Placówka /Dom/ – co oznacza: Dom Św. Faustyny „Nie lękajcie się” Caritas Diecezji Elckiej w Goldapi, ul. Wojska Polskiego 16,
2. Zespół - co oznacza: zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka,
3. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Domu Św. Faustyny „Nie lękajcie się” Caritas Diecezji Elckiej w Goldapi.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do dnia jej zakończenia i przeprowadzono ją w oparciu o analizę prowadzonej w Placówce dokumentacji oraz informacje przekazane bezpośrednio,

także przez zatrudnionych w Placówce pracowników oraz wychowanków Domu. Z uwagi na nieobecność dyrektora placówki - pani Beaty Kuprewicz, przebywającej na urlopie wypoczynkowym /**akta kontroli str. 3/**, wszelkich informacji udzielała kontrolującym pani Paulina Milewska zatrudniona w placówce na stanowisku pedagoga i posiadająca upoważnienie do zastępowania Dyrektora Domu Św. Faustyny „Nie Lękajcie się” Caritas Diecezji Elckiej podczas jego nieobecności /**akta kontroli str. 4/**. Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami i uchybieniami**.

1. Ustalenia dotyczące organizacji Placówki:

Dom Św. Faustyny „Nie lękajcie się” w Goldapi jest niepubliczną całodobową placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi, przeznaczoną dla 30 wychowanków, prowadzoną przez Caritas Diecezji Elckiej. W dniu podjęcia czynności kontrolnych w ewidencji widniało 23 wychowanków w wieku 4 - 20 lat, faktycznie w Placówce przebywało 21. Lista wychowanków stanowi **akta kontroli str. 5**. Nieobecność dwójki z nich spowodowana była:

- przebywaniem 1 wychowanka w internacie w Giżycku,
- wyjazdem 1 wychowanka do młodzieżowego ośrodka wychowawczego w Jaworku.

Dokumentem regulującym pracę Placówki jest *Regulamin Organizacyjny Domu Św. Faustyny „Nie lękajcie się” Caritas Diecezji Elckiej w Goldapi* /**akta kontroli str. 6-27/**.

Placówka zatrudnia 12 wychowawców na pełen etat oraz:

- pracownika socjalnego – w ½ wymiaru czasu pracy,
- pedagoga - w pełnym wymiarze czasu pracy,

Do 30 czerwca br. w placówce zatrudniony był również psycholog, w wymiarze ½ etatu.

2. Ustalenia dotyczące przestrzegania w Placówce praw dziecka:

W ramach postępowania kontrolnego przeprowadzono indywidualne rozmowy kierowane z wychowankami na temat przestrzegania w Placówce praw dziecka, ich pobytu oraz warunków, jakie oferuje Dom. Tematyka rozmów z dziećmi poszerzona została o nieprawidłowości w funkcjonowaniu Placówki, zasygnalizowane w piśmie przekazanym do tut. Wydziału przez Rzecznika Praw Dziecka. Wyniki rozmów kierowanych, przeprowadzonych z wychowankami, spisane zostały przez kontrolujących i stanowią **akta kontroli str. 28-133**, a ich podsumowanie i analiza ilościowa stanowią **akta kontroli str. 134-142**. Kontrolujący przeprowadzili indywidualne rozmowy kierowane z 18 wychowankami - jeden wychowanek nie wyraził chęci do rozmowy ani wypełnienia ankiety, dwie wychowanki ze względu na wiek - 4 i 5 lat uczestniczyły jedynie w rozmowach grupowych. Kilko młodszych dzieci w wieku 7-9 lat na część pytań, mimo wyjaśnienia ich treści, nie udzieliło żadnej odpowiedzi.

Ponadto, inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej przeprowadzili rozmowy z 16 osobami zatrudnionymi w placówce, tj. wychowawcami, pedagogiem i pracownikiem socjalnym oraz pracownikami administracji i obsługi. Ich zeznania przyjęto do protokołów, które stanowią **akta kontroli str. 143 – 191**.

W grupie pytań dotyczących **prawa do wyrażania własnych poglądów i przekonań**, rozumianego jako zapewnienie możliwości swobodnego wypowiedzania się, respektowanie prawa do swobody myśli, sumienia i wyznania, 14 wychowanków wskazało, że może swobodnie wyrażać własne poglądy w sprawach ich dotyczących, 2 – nie zawsze, 1 dziecko – jeszcze nie wie, 3 dzieci nie odpowiedziało nic. Zdecydowana większość, tj. 13 wychowanków twierdzi, że brane jest pod uwagę ich zdanie w kwestiach związanych z przyszłością, 2 dzieci - jeszcze nie wie, 3 nie odpowiedziało nic. Żadne z dzieci nie wskazało na trudności w realizowaniu praktyk religijnych, jednakże 6 wychowanków zgłosiło, że są zmuszani do uczestnictwa w niedzielnej Mszy Św. pod groźbą poniesienia konsekwencji w postaci zakazu wyjścia tego dnia z placówki. W opinii kontrolujących, tego typu praktyki są niezgodne z obowiązującym prawem, tj.: zapisami Konwencji o Prawach Dziecka (art. 14 ust.1) nakazującymi respektować **prawo** dziecka do swobody myśli, sumienia i wyznania oraz przepisami art. 53 ust. 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w myśl których, nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych.

W grupie pytań **dotyczących prawa do prywatności**, rozumianego jako zapewnienie ochrony przeciwko bezprawnej ingerencji w sferę rodzinnego i prywatnego życia dziecka, jego korespondencję, ochrony przeciw zamachom na jego honor i reputację, znalazły się między innymi pytania o kontrole rzeczy osobistych, kontrolę korespondencji, sms-ów, poczty elektronicznej. Większość, tj. 16 wychowanków nie wskazało nieprawidłowości w tym zakresie, kilku nadmienilo, że kontrolowany jest głównie porządek w szafkach i czy są odpowiednio spakowani do szkoły. Wychowankowie wskazali natomiast, iż pracownicy Placówki nie zawsze pukają przed wejściem do pokoju (4 dzieci), dwoje dzieci wskazało, że: *nie pukają – kiedy nas budzą*, jedno dziecko nie odpowiedziało nic. Wychowankowie nie wskazali, że wychowawcy wchodzi do łazienki w czasie ich kąpieli lub do toalety podczas gdy z niej korzystają. 1 z młodszych dzieci wskazało, że wychowawca wchodzi kiedy ono się kąpie, a 2 nie odpowiedziało nic.

W tej grupie praw pytano również o to, z kim dziecko może porozmawiać o swoich sprawach intymnych, osobistych. Wychowankowie wskazywali tu najczęściej swoich wychowawców (wymieniali imiona), p. pedagog oraz kolegów lub koleżanki. Troje dzieci wskazało, że pracownicy obraźliwie komentowali ich pochodzenie i niepochwlebnie wypowiadali się na temat ich rodzin.

W grupie pytań dotyczących **prawa do informacji**, rozumianego jako zapewnienie dostępu do informacji i materiałów pochodzących z różnych źródeł, a w szczególności do tych, które mają na uwadze jego dobro, wychowankowie nie wskazali nieprawidłowości w jego realizacji. Wszyscy mają dostęp do prasy, mediów, książek, Internetu.

W grupie pytań dotyczących **prawa do nauki**, rozumianego jako zapewnienie dzieciom możliwości kształcenia na każdym poziomie oraz udzielania pomocy w nauce wychowankowie nie wskazali nieprawidłowości w jego realizacji. Wychowankowie uczestniczący w rozmowach realizują obowiązek szkolny w:

- szkole podstawowej - 11,
- gimnazjum - 4,
- zasadniczej szkole zawodowej - 2,
- liceum ogólnokształcącym - 1.

Większość wychowanków stwierdziła, że uzyskują pomoc w odrabianiu lekcji gdy jej potrzebują, mają możliwość korzystania z korepetycji, a pracownicy Placówki wspierają ich w rozwijaniu zainteresowań, pasji i talentów. Dzieci wskazały też na szereg zajęć dodatkowych i działań

realizowanych w Domu w wolnym czasie, m.in. wycieczki, spacery, zajęcia sportowe (treningi, pływanie), wyjścia do kina, gry stolikowe, zajęcia plastyczne, wspólne oglądanie filmów i telewizji.

W grupie pytań dotyczących prawa do wychowania w rodzinie, rozumianego tu jako prawo do utrzymywania więzi i kontaktów z bliskimi, żadne z dzieci nie wskazało aby Placówka ograniczała mu kontakty z rodziną lub osobami bliskimi. Wszyscy wychowankowie wskazali, że bliscy mogą ich odwiedzać w Placówce.

W grupie pytań dotyczących prawa do ochrony zdrowia, rozumianego jako zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej, udzielanie koniecznej pomocy, zapewnienie dostępu do oświaty zdrowotnej i profilaktyki, wychowankowie nie wskazali nieprawidłowości w jego realizacji. Stwierdzili, że są dobrze „zaopiekowani” w trakcie choroby, wszystkie zalecenia lekarskie są realizowane. Żadne z dzieci nie wskazało też aby w jego obecności któryś z pracowników Domu palił papierosy. Żadne nie wskazało na stosowanie przez wychowawców praktyki podawania leków psychotropowych w celu wyciszenia agresywnego lub pobudzonego wychowanka.

W grupie pytań dotyczących prawa do godziwych warunków socjalnych, rozumianego jako zapewnienie warunków i zasobów bytowych, zabezpieczenie w odzież, wyżywienie oraz kosmetyki i środki higieny wychowankowie nie zgłosili żadnych krytycznych uwag. Bardzo dobrze ocenili jakość i ilość wyżywienia, zabezpieczenie w odzież i obuwie. Kontrolujący zweryfikowali powyższe sprawdzając w szafkach dzieci faktyczny stan wyposażenia w odzież i obuwie.

Analizie poddano także losowo wybrane jadłospisy z poprzednich miesięcy. Kontrolujący nie wnieśli do nich zastrzeżeń. Z informacji uzyskanych od administratora Domu Św. Faustyny wynika, że stawka żywieniowa w roku 2016 wynosi 13,50 zł na dziecko. Wiele artykułów żywnościowych przekazuje Placówce Caritas Diecezji Elckiej, tj. drób, mięso mielone, makaron, cukier, mąkę, owoce, warzywa, soki, itp. /**akta kontroli str. 192-193/**.

Dziesięcioro dzieci zgłosiło natomiast uwagi dotyczące kwoty pieniężnej do własnego dysponowania (tzw. kieszonkowego). Wprawdzie kieszonkowe otrzymują regularnie, ale są to kwoty niskie (25-30 zł), często minimalne (10 zł) i zasadniczo o jego wysokości decyduje Dyrektor, w oparciu o wnioski wychowawców oraz liderów.

Stwierdzono, że regulacje w tym zakresie zawarte są w *Regulaminie przyznawania kieszonkowego wychowankom Domu św. Faustyny – Nie lękajcie się Caritas Diecezji Elckiej w Goldapi*, będącego załącznikiem do Zarządzenia nr 3/2011 Dyrektora Domu z dnia 28 marca 2011 roku. W/w dokument zmieniany był dwukrotnie: zarządzeniem z dnia 12 stycznia 2012 roku oraz zarządzeniem z dnia 20 czerwca 2012 roku /**akta kontroli str. 194-198/**. Kontrolujący stwierdzili, że w/w dokumenty zawierają zapisy niezgodne z obowiązującymi przepisami prawnymi, np. w § 1 w/w Regulaminu ogranicza się wypłatę kieszonkowego tylko do wychowanków, którzy przebywają w placówce co najmniej 2 tygodnie,

W opinii kontrolujących Placówka niezgodnie z obowiązującymi przepisami wyznaczyła kwotę minimalną w wysokości 1% kwoty, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy, to jest w wysokości 10 zł miesięcznie dla dzieci urlopowanych w czasie przerwy wakacyjnej /**akta kontroli str. 197/**. Wyżej omówione ograniczenia nie znajdują odzwierciedlenia w regulacjach prawnych, zarówno obowiązującej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak i rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Poddana analizie dokumentacja, dotycząca kwoty pieniężnej do własnego dysponowania z okresu od stycznia do sierpnia 2016 roku wykazała, że pomimo, iż Placówka może przyznać kieszonkowe w przedziale od 10 zł do 80 zł, Dyrektor Placówki jedynie cztery razy przyznała kwotę wyższą niż 40 zł

(w marcu 45 zł, w kwietniu 45 zł, w maju 45 zł, w czerwcu 55 zł) /**akta kontroli str. 198, 207, 212, 218/**. Ponadto, na 118 poddanych analizie wniosków wychowawców, dotyczących kieszonkowego, jedynie 31 z nich dotyczyło podwyższenia kwoty kieszonkowego, 87 natomiast dotyczyło jego obniżenia /**akta kontroli str. 219-240/**, i jak wynika z analizy tychże wniosków, pełniło funkcję kary, albowiem taką możliwość dają zapisy § 3 *Regulaminu przyznawania kieszonkowego*. Powyższe może świadczyć o nadmiernie stosowanym wzmacnianiu negatywnym oraz nadużywaniu metod opartych na arbitralności i karaniu.

Ponadto wątpliwości kontrolujących budzi także nagradzanie wyższym kieszonkowym za systematyczną pomoc księdzu podczas kolędy (10 zł) czy częste posługi w kościele niż np. udział w Mistrzostwach Polski w Kickboxingu (5zł) /**akta kontroli str. 223/**.

Ustalono, że przyznane przez Dyrektora kieszonkowe, po uwzględnieniu wniosków o podwyższenie lub obniżenie, pobierane jest przez wychowawców, a następnie odbierane przez dzieci, co kwitują własnoręcznym podpisem.

W kategorii pytań dotyczących **prawa do ochrony przed przemocą, poniżającym traktowaniem, wyzyskiem i zaniedbaniem**, rozumianego jako zapewnienie ochrony przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdą, zaniedbaniem lub złym traktowaniem, kontrolujący podjęli również kwestię stosowania kar i nagród, traktowania wychowanków, pomocy w rozwiązywaniu sporów. Wszyscy wychowankowie stwierdzili, że zostali zapoznani z prawami i obowiązkami wychowanków Domu, znają zasady nagradzania i karania. W katalogu najczęściej stosowanych w Placówce kar wymienili:

- 16 wychowanków - zakaz korzystania z komputera multimediiów (komputera, x-boxa)
- 12 wychowanków - zakaz oglądania telewizji,
- 12 wychowanków - zakaz wyjścia,
- 3 wychowanków - obniżone kieszonkowe,
- 1 wychowanek - dodatkowy dyżur.

Wśród „przewinień”, za które najczęściej otrzymywali kary wychowankowie wymieniali: niewłaściwe zachowanie, wagary, ucieczki z placówki, palenie papierosów oraz nieuczestniczenie w nabożeństwach niedzielnych.

W katalogu najczęściej stosowanych w Placówce nagród wychowankowie wymienili:

- 11 - podwyższone kieszonkowe,
- 4 - możliwość wyjścia na dłużej z placówki, dłuższego oglądania telewizji, dłuższego korzystania z komputera,
- 1 – cukierki
- 2 – nie wiedziało, jakie są nagrody.

Z przeprowadzonych rozmów wynika, że 18 wychowankom nie zdarzyła się sytuacja aby zostali poniżeni przez pracowników, zaś troje 3 dzieci dodało:

- [REDAKTOWANE] *też – teraz nikt;*
- *Czułem się poniżany przez kolegów – ale zgłaszałem to wychowawcom i oni reagowali;*
- *Czasami brat mnie zaczepia – mówię to wychowawcom a oni zwracają mu uwagę.*

Zdecydowana większość dzieci (17) stwierdziła, że wychowawcy zawsze reagują na użycie przemocy lub bójki pomiędzy wychowankami, 1 dziecko nie udzieliło żadnej odpowiedzi. 1 dziecko wskazało, że zdarzyła się kiedyś sytuacja, w której wychowawca użył wulgarnych słów w ich obecności, pozostałych 17 nie wskazało aby takie sytuacje miały miejsce.

Zapytani o to, czy i jak wychowawcy pomagają rozwiązywać spory i kłótnie pomiędzy wychowankami wskazali, że opiekunowie rozmawiają z nimi, tłumaczą, próbują uspokajać i namawiają do pogodzenia się. Zapytani natomiast o pomoc w rozwiązywaniu sporów pomiędzy wychowankami a wychowawcami 6 dzieci stwierdziło, że nie było takich sytuacji, 4 wychowanków wskazało, że pani pedagog najczęściej mediuje, 3 wskazało, że szuka pomocy u swoich wychowawców, 2 opowiedziało, że rozmawiają i dochodzą do porozumienia z danym wychowawcą *ja przepraszam wychowawcę a wychowawca mnie*, a 3 odpowiedziało, że jeszcze nie wie.

W tej grupie praw kontrolujący zapytali każdego z wychowanków o to, czy kiedykolwiek zostało uderzone przez pracownika Placówki - żadne z dzieci nie wskazało na takie zdarzenie. Natomiast na pytanie, czy któreś z dzieci było świadkiem aby wychowawca uderzył kolegę czy koleżankę, 17 wychowanków odpowiedziało że nie, zaś jedno dziecko potwierdziło i opowiedziało sytuację, od opisu której odstąpiono ze względu na możliwość identyfikacji wychowanka. Z uwagi na fakt, iż dziecko, wobec którego rzekomo zastosowano przemoc nie potwierdziło takiego zdarzenia z braku jednoznacznych dowodów potwierdzających nadużycie siły, kontrolujący ograniczyli się do udzielania bieżącego instruktażu, w ramach którego przypomnieli pracownikom Placówki o bezwzględny zakazie stosowania metod naruszających cielesność dziecka oraz jego godność osobistą.

Dodatkowo wychowankowie zapytani zostali także o:

- prace, jakie dzieci wykonują w Placówce – i tu wskazały na sprzątanie, dyżury, pranie bielizny osobistej, przygotowywanie posiłków, prasowanie;
- pozostawianie dzieci bez opieki – wszystkie dzieci zgodnie odpowiedziały, że nie było sytuacji aby nie było opiekunów na dyżurze;
- możliwości pozostania w Placówce po osiągnięciu pełnoletności – i tu 9 wychowanków wskazało, że znają warunki, jakie muszą spełnić aby pozostać w placówce, 1 wychowanek wskazał, że nie wie, a 8 nie odpowiedziało nic - przy czym były to dzieci w młodszym wieku (zostały w tym zakresie poinformowane przez kontrolujących);
- pomoc i wsparcie ze strony specjalistów (zarówno obecnie, jak i po opuszczeniu Placówki) – gdzie przeważnie wychowankowie odpowiadali, że obecnie mogą liczyć na pedagoga. W przyszłości natomiast na takie wsparcie liczy 9 wychowanków, 5 ze względu na wiek jeszcze tego nie rozważało a 4 nie odpowiedziało nic.

Poza wyżej omówionymi zagadnieniami, dzieci nie zgłosiły innych istotnych spraw lub problemów.

Przyjęte do protokołów zeznania dziesięciu wychowawców Domu Św. Faustyny w Gołdapi, pedagoga oraz zatrudnionych pięciu pracowników administracyjno-obslugowych, wskazują, że żadne z dzieci nie zgłosiło im faktu, iż zostało skrzywdzone przez innego wychowawcę lub pracownika Placówki. Żaden z pracowników nie potwierdził też takich okoliczności. Jeden z wychowawców wskazał natomiast, że *„kiedyś dzieci zgłosiły, że jedna z pracownic (która już w placówce nie pracuje) niewłaściwie się do nich zwracała – wulgarnie. Porozmawiałam z tą osobą, jak obiecałam dzieciom i to przyniosło oczekiwany skutek”* /akta kontroli str. 144/, kolejny wskazał natomiast, że *„zdarzają się sytuacje, kiedy dzieci, które są leczone przez psychiatrę i przyjmują leki zachowują się agresywnie wobec innych dzieci, wtedy trzeba je odizolować, np. trzymając za ramiona lub wyprowadzić z pokoju”*.

Zapytani, czy któreś z dzieci kiedykolwiek zgłosiło, że utrudnia mu się kontakty z rodziną (np. poprzez limitowanie rozmów telefonicznych, bezpodstawny brak zgody na urlopowanie, ograniczanie wizyt w Placówce) żaden z pracowników nie zgłosił w tym zakresie nieprawidłowości. Większość wychowawców podkreślała, że to często oni wychodzą z inicjatywą aby dziecko zadzwoniło do swoich bliskich i podjęło kontakt z rodziną. Wychowawcy wielokrotnie wskazywali, że w każdej grupie jest stacjonarny telefon, z którego dzieci mogą korzystać, ale też niejednokrotnie udostępniają swój telefon komórkowy, aby dzieci porozmawiały z bliskimi. Wskazywali, że bardzo często rodziny dzieci zapraszane są do Placówki na różne uroczystości, choć nie zawsze z tych zaproszeń korzystają. „*Nawet jeśli rodzic jest z daleka () mogą tu przenocować, wykopać się, dostać herbatę*” /akta kontroli str. 150/. Wychowawcy razem z dziećmi wykonują i wysyłają do ich bliskich kartki okolicznościowe (np. na Dzień Matki, Dzień Ojca, Dzień Babci i Dziadka). Wychowawcy podkreślali, że często też namawiają dzieci aby odwiedzały rodziców, choć wychowankowie nie zawsze sami tego chcą. „*Miejscowe dzieci urlopowane są co dwa tygodnie, na weekendy, dzieci z powiatu ilawskiego jeżdżą do domu na wakacje, ferie, Boże Narodzenie, Wielkanoc – na dłuższe przerwy*” /akta kontroli str. 153/.

3. Ustalenia dotyczące utrudniania kontaktów oraz przeniesienia rodzeństwa

e:

umieszczeni zostali w Domu Św. Faustyny w Gołdapi w marcu 2009 roku, wraz ze starszą siostrą, która w dniu 1 września 2015 roku usamodzielniała się. Ponadto, troje rodzeństwa przebywa w Domu dla Dzieci w Mrągowie. Rodzeństwo ma uregulowaną sytuację prawną, co zgłoszone zostało do ośrodka adopcyjnego. W podjętych z dziećmi indywidualnych rozmowach nie skarżyli się na utrudnianie kontaktów z bliskimi. Żadne z dzieci nie potwierdziło, aby pracownicy Placówki „limitowali” im rozmowy telefoniczne z rodziną.

Z informacji uzyskanych od pracownika socjalnego oraz wychowawców wynika, że rodzice rzadko kontaktują się z dziećmi i są to kontakty jedynie telefoniczne: „*W rodzinie państwa problemem jest i odległość (pochodzą z terenu powiatu) i pieniądze*” /akta kontroli str. 153/. Pracownik socjalny wskazał, że rodzice raczej sami nie kontaktowali się z dziećmi, kontakty te inicjowała starsza (usamodzielniona już) siostra. „*Jak ona dzwoniła, to wtedy ten kontakt utrzymywały też młodsze dzieci*” /akta kontroli str. 154/. Jedna z wychowawczyń zeznała: „*Karol nie widział mamy tu w Domu św. Faustyny odkąd przebywa w Placówce. Rodzice ich nie urlopowali nigdy. Pomimo, iż byli zapraszani wielokrotnie do Placówki – nawet na Komunię nie przyjechali. Urlopowała ich kilka razy „przybrana” ciocia (...) ale miała z tego tytułu nieprzyjemności ze strony rodziny*” /akta kontroli str. 158/. Prowadzona przez pracownika socjalnego dokumentacja zawiera wpisy świadczące o podejmowaniu przez Placówkę prób związanych z nawiązaniem kontaktu z rodziną – zaproszenia na uroczystości, święta, itp.

W przedstawionej kontrolującym bieżącej dokumentacji prowadzonej przez wychowawców, to jest w *Zeszycie przebiegu dyżurów* brak jest wpisów świadczących o próbach (udanych lub nieudanych) podjęcia kontaktów telefonicznych z rodziną, wobec czego kontrolujący nie mogli jednoznacznie stwierdzić, czy w omawianym zakresie były jakieś nieprawidłowości. Wpisy dokonywane w zeszytach miały charakter jednorodny, schematyczny i w istocie pozbawiony rzetelnej informacji. W opinii kontrolujących, Placówka nie może ograniczać informacji na temat przebiegu dyżurów jedynie do rozpisania schematu dnia oraz czynności stale powtarzających się. W powyższym zakresie udzielono zatem stosownego instruktażu.

Kontrolujący dokonali także analizy dokumentacji w zakresie kontaktów [REDAKTOWANO] rodzeństwem umieszczonym w Domu dla Dzieci w Mrągowie, także w kontekście ich ewentualnego połączenia. Ustalono, że do spotkania rodzeństwa doszło jedynie dwukrotnie (w marcu i we wrześniu 2014 roku). Z uzyskanych informacji wynika, że spotkanie zainicjowali pracownicy placówki w Mrągowie. Z zeznań dwóch wychowawców wynika, że: „Rodzeństwo będące w Mrągowie przyjeżdżało tu dwa razy. Nasza Placówka nie wozila tam dzieci. Trudno było zainicjować takie spotkanie – albo coś im nie pasowało, albo nam, albo nie było samochodu” /akta kontroli str. 154/. Kolejny wychowawca zeznał: „Nie potrafię odpowiedzieć na pytanie dlaczego nasza placówka nie podjęła próby umocnienia kontaktów z rodzeństwem przebywającym w Mrągowie. Nawet jak rodzeństwo przyjechało z Mrągowa, [REDAKTOWANO] stanąć do zdjęcia. To była sztuczna sytuacja. On nawet nie potrafi wymienić z imienia tych dzieci”/akta kontroli str. 158/.

W dniu 2 września br. (jak podano kontrolującym) z inicjatywy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi odbyło się doraźne posiedzenie Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w sprawie omówienia aktualnej sytuacji rodzeństwa [REDAKTOWANO] - kopia protokołu z tego posiedzenia stanowi **akta kontroli str. 241-242**. Zespół zdecydował o braku zasadności przeniesienia dziecka do innej placówki. Kontrolujący ustalili, że zespół nie uzasadnił swej decyzji oraz nie uwzględnił woli ani zdania dziecka – do czego zobowiązują przepisy art. 4a ustawy. Ponadto, z protokołu posiedzenia wynika, że kurator [REDAKTOWANO] postanowiła zwrócić się do sądu o badanie więzi między rodzeństwem przebywającym w placówkach w Gołdapi i Mrągowie.

Z uwagi na fakt, iż w lutym 2014 roku Wydział Polityki Społecznej tut. Urzędu przeprowadził kontrolę Domu Św. Faustyny w Gołdapi w przedmiocie podejmowanych przez Placówkę działań w zakresie powrotu dziecka do rodziny biologicznej, stwierdzając jednocześnie nieprawidłowości w tymże obszarze, kontrolujący przypomnieli o obowiązku realizacji zaleceń pokontrolnych, wydanych w kwietniu 2014 roku, przy jednoczesnym przestrzeganiu prawa dziecka do utrzymywania kontaktów z bliskimi. Wskazali także na konieczność stałej pracy w kierunku umacniania więzi pomiędzy rodzeństwem.

4. Rekomendacje:

Rekomenduje się wdrożyć do pracy opiekuńczo-wychowawczej zalecenia dotyczące pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, przekazane przez kontrolujących podczas omówienia kontroli.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Realizując zadania wynikające z ustawy, w szczególności dokonując oceny sytuacji dziecka w tym także na posiedzeniach doraźnych, zgodnie z art. 4a ustawy wysłuchać dziecko, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają, oraz stosownie do okoliczności uwzględniać jego zdanie. Termin realizacji – na bieżąco.
2. Decyzje podejmowane na posiedzeniach zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka każdorazowo uzasadniać. Termin realizacji – na bieżąco.
3. Respektować prawo dzieci do uczestniczenia lub do nieuczestniczenia w praktykach religijnych,

- zgodnie z ich wolą. Termin realizacji – na bieżąco.
4. Wyeliminować przypadki naruszania praw dziecka oraz przypadki poniżającego traktowania. Termin realizacji – na bieżąco.
 5. W miarę możliwości, zorganizować szkolenie dla wychowawców zatrudnionych w Placówce w zakresie przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu oraz w zakresie wzmacniania ich kompetencji wychowawczych. Termin realizacji – 2 miesiące od dnia otrzymania zaleceń.
 6. Dostosować zapisy *Regulaminu przyznawania kieszonkowego* do obowiązujących przepisów prawnych. Termin realizacji - 1 miesiąc od dnia otrzymania zaleceń.
 7. Zweryfikować kryteria przyznawania i wypłacania kwoty pieniężnej do własnego dysponowania oraz warunki jej podwyższania lub obniżania. Termin realizacji: 1 miesiąc od dnia otrzymania zaleceń.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 332 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłonna-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GŁÓWNY SPECJALISTA
Izabela Chowańska

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Witold Uziello